Izvorna jezična inačica ove stranice pl nedavno je izmijenjena. Naši prevoditelji trenutačno pripremaju jezičnu inačicu koju vidite.

engleski

Sljedeći jezici: en već su prevedeni.

Swipe to change

Izvođenje dokaza

Poljska

1 Teret dokazivanj

1.1 Koja su pravila u vezi s teretom dokazivanja?

Pitanja povezana s dokazima i izvođenjem dokaza uređena su Građanskim zakonikom (*kodeks cywilny*, članak 6.) i Zakonom o parničnom postupku (*kodeks postępowania cywilnego*, članci od 227. do 315.).

Na temelju članka 6. Građanskog zakonika teret dokazivanja činjenice leži na osobi koja tvrdi da iz te činjenice proizlaze pravne posljedice. Teret dokazivanja određenih činjenica leži na tužitelju, a teret dokazivanja nekih drugih činjenica na tuženicima.

1.2 Postoje li pravila prema kojima su određene činjenice izuzete od tereta dokazivanja? U kojim slučajevima? Je li moguće predočiti dokaze kako bi se pokazalo da određena pravna pretpostavka nije valjana?

Izuzeci od pravila da teret dokazivanja činjenice leži na osobi koja tvrdi da iz te činjenice proizlaze pravne posljedice moraju se temeljiti izravno na zakonodavnom aktu.

U određenim je posebnim slučajevima teret dokazivanja moguće prenijeti na drugu stranku, odnosno prebaciti teret dokazivanja. To se može dogoditi ako su, primjerice, dokazi uništeni ili je izvođenje dokaza spriječeno. U sudskoj je praksi prihvaćeno mišljenje da ako se stranka ponaša na način kojim se sprječava ili ozbiljno narušava mogućnost druge stranke na kojoj leži teret dokazivanja činjenica da dokaže te činjenice, prva stranka mora dokazati da se te činjenice nisu dogodile.

Pitanje tereta dokazivanja blisko je povezano s pojmom zakonskih pretpostavki. Na temelju članka 234. Zakona o parničnom postupku zakonska je pretpostavka pravno obvezujuća za sud. Općenito je pravilo da je osporavanje zakonske pretpostavke prihvatljivo.

Zakonske pretpostavke kojima se mijenjaju pravila o dokazivanju povezane su, npr. s dobrom ili lošom vjerom (članak 7. Građanskog zakonika), pretpostavkom rođenja živog djeteta (članak 9. Građanskog zakonika), nezakonitošću (članak 24. stavak 1. Građanskog zakonika), ravnopravnošću suvlasničkih udjela (članak 197. Građanskog zakonika), djelovanjem dužnika koji je svjestan da time nanosi štetu vjerovniku (članak 527. stavak 3. i članak 529. Građanskog zakonika), jednakom vrijednošću udjela ortaka u ortaštvu (članak 826. stavak 2. Građanskog zakonika).

1.3 U kojoj mjeri sud mora biti uvjeren u neku činjenicu kako bi presudu temeljio na postojanju te činjenice?

U skladu s načelom slobodne ocjene dokaza (članak 233. Zakona o parničnom postupku) sud na sebi prihvatljiv način ocjenjuje pouzdanost i snagu dokaza na temelju sveobuhvatnog razmatranja prikupljenih dokaza.

Sud odluku koju donese može temeljiti samo na odgovarajući način prikupljenim dokazima, u skladu sa zahtjevima u pogledu izvora dokaza i s načelom izravnog izvođenja dokaza.

Sud slobodno ocjenjuje i mišljenja vještaka.

Osim toga, člankom 243. Zakona o parničnom postupku predviđen je pojam dokaza vjerodostojnosti. Dokaz vjerodostojnosti u strogom je smislu mjera alternativna dokazima i ne pruža sigurnost, nego izjavu o činjenici čini vjerodostojnom. Službeno je izvođenje dokaza pravilo, a dokazivanje vjerodostojnosti iznimka je u korist stranke koja se poziva na određenu činjenicu. U pitanjima koja su po svojoj prirodi slučajna i u slučajevima koji su izričito navedeni u zakonodavnom aktu dokaz je vjerojatnosti dovoljan.

2 Izvođenje dokaza

Svaka izjava tužitelja i tuženika mora se temeljiti na dokazima.

2.1 Mora li stranka uvijek podnijeti zahtjev za izvođenje dokaza ili sudac u određenim predmetima može izvesti dokaze na vlastitu inicijativu?

Sud može prihvatiti dokaze na koje se stranka ne poziva, ali ti dokazi moraju biti povezani samo s izjavama te stranke u pogledu materijalnih i spornih činjenica ako, prema mišljenju suda, dokazi prikupljeni u predmetu nisu dostatni za njegovo rješavanje (članak 232. Zakona o parničnom postupku).

2.2 Ako je zahtjev stranke koji se odnosi na izvođenje dokaza odobren, što slijedi?

Sud u načelu prihvaća dokaze na zahtjev stranaka jer je njihova obveza navesti dokaze koji su potrebni da se predmet riješi. Međutim, sud ispituje je li dopuštenost dokaza na koje se pozivaju stranke korisna ili potrebna (članak 236. Zakona o parničnom postupku).

Sud bi trebao izdati rješenje o dokazima svaki put kad izvodi dokaze i kad prima dokaze po službenoj dužnosti.

Pri odlučivanju hoće li prihvatiti dokaze koje je dostavila stranka u postupku, sud bi trebao ispitati sljedeće:

je li određena činjenica relevantna za predmet (članak 227. Zakona o parničnom postupku)

je li činjenicu potrebno dokazivati (ona, primjerice, može biti općepoznata – članak 228. stavak 1. Zakona o parničnom postupku ili je stranke mogu prihvatiti – članak 229. Zakona o parničnom postupku)

je li određeni dokaz isključen u konkretnom predmetu ili ne (npr. članci 246. i 247. Zakona o parničnom postupku)

je li činjenica koja će se dokazati dokazima još nedovoljno razjašnjena ili se na dokaze još nije pozivalo samo kako bi se produljio postupak (članak 217. stavak 2. Zakona o parničnom postupku).

2.3 U kojim slučajevima sud može odbiti zahtjev stranke za izvođenje dokaza?

Sud će odbiti zahtjev stranke za pribavljanje dokaza ako se on odnosi na činjenice koje nisu relevantne za predmet (članak 227. Zakona o parničnom postupku), činjenice koje su općepoznate, činjenice koje je druga stranka prihvatila tijekom postupka, ako to prihvaćanje nije dvojbeno, kao i činjenice s kojima je sud upoznat po službenoj dužnosti, iako bi sud stranke trebao obavijestiti o takvim činjenicama tijekom rasprave (članci 228. i 229. Zakona o parničnom postupku).

Sud može smatrati da su činjenice relevantne za rješavanje predmeta utvrđene ako se takav zaključak može izvesti iz drugih utvrđenih činjenica (činjenična pretpostavka, članak 231. Zakona o parničnom postupku).

2.4 Koji različiti načini dokazivanja postoje?

dokumenti (članci od 244. do 257. Zakona o parničnom postupku).
Dokumenti su pisane izjave, mogu biti službeni ili osobni. Kad je riječ o službenim dokumentima koje su u odgovarajućem obliku sastavila nadležna javna tijela pretpostavlja se da je njihov službeno potvrđen sadržaj točan i da ih je zaista izdalo tijelo izdavanja.
iskaz svjedoka (članci od 258. do 277. Zakona o parničnom postupku)
Nitko ne može odbiti dati iskaz u svojstvu svjedoka, osim ako je riječ o bračnim drugovima stranaka, njihovim srodnicima u uzlaznoj ili silaznoj liniji, braći i sestrama ili srodnicima po tazbini u istoj liniji i stupnju, kao i posvojiteljima ili usvojenoj djeci. Pravo odbijanja svjedočenja nastavlja se nakon prekida braka ili odnosa posvojenja.
mišljenje vještaka (članci od 278. do 291. Zakona o parničnom postupku)
Mišljenje vještaka mišljenje je o činjenicama, stanjima i događajima čije ispitivanje i razjašnjenje zahtijeva posebno specijalizirano znanje, kojim se sudu pomaže na odgovarajući način procijeniti činjenice i riješiti predmet o kojem je riječ.
pregled (članci od 292. do 298. Zakona o parničnom postupku)
Pregled je izravno osjetilno ispitivanje svojstava ili stanja osoba, mjesta ili predmeta koje obavlja sud.
saslušanje stranaka (članci od 299. do 304. Zakona o parničnom postupku)
Ako nakon iscrpljivanja dokaza ili u njihovu nedostatku ostanu neobjašnjene činjenice koje su relevantne za predmet, sud nalaže saslušanje stranaka kako bi se takve činjenice razjasnile.
Ako je stranka pravna osoba, sud saslušava osobe koje su dio tijela ovlaštenog za predstavljanje te stranke.
Osim toga, sud može prihvatiti dokaze u obliku rezultata testiranja krvne grupe, videosnimke, televizijske snimke, preslika, fotografija, planova, crteža, audiodiskova ili audiovrpci te zapisa s drugih uređaja za snimanje i pohranu slika ili zvuka.

2.5 Na koji se način od svjedoka dobivaju dokazi te kako se ti načini razlikuju od onih pomoću kojih se dokazi dobivaju od vještaka? Kakva su pravila u vezi s pisanim dokazima i izvješćima/mišljenjima vještaka?

Na temelju članka 266. Zakona o parničnom postupku svjedoka se prije saslušanja upoznaje s njegovim pravom da može odbiti svjedočiti i s kaznenom odgovornošću za davanje lažnog iskaza. Svjedok koji će svjedočiti polaže prisegu pred sudom.
Na temelju članka 271. stavka 1. Zakona o parničnom postupku svjedok iskaz daje usmeno. Iskaz svjedoka čita mu se naglas i, prema potrebi, dopunjuje na temelju njegovih primjedbi.
U pravilu svjedoci koji još nisu saslušani ne mogu biti prisutni na saslušanju drugih svjedoka (članak 264. Zakona o parničnom postupku), a svjedoci čiji su iskazi kontradiktorni mogu se suočiti jedni s drugima (članak 272. Zakona o parničnom postupku).
Sud može pozvati jednog vještaka ili više njih da iznesu svoja mišljenja, pri čemu im dostavlja obavijest hoće li mišljenja predstaviti usmeno ili u pisanom obliku (članak 278. Zakona o parničnom postupku). Vještaci mogu odbiti svjedočiti zbog istih razloga kao i svjedoci (članci 280. i 261. Zakona o parničnom postupku). Vještak isto tako polaže prisegu, osim ako mu stranke daju mogućnost oslobođenja od te obveze. Svako mišljenje mora sadržavati obrazloženje (članak 285. Zakona o parničnom postupku). Vještaci mogu tražiti naknadu za svoj rad (članak 288. Zakona o parničnom postupku).

2.6 Imaju li neki načini dokazivanja veću težinu od drugih?

Ne postoji razlog za prihvaćanje službene hijerarhije metoda dokazivanja sa stajališta njihove pouzdanosti i snage odvojeno od činjenica konkretnog slučaja. Sud u pravilu ima diskrecijsko pravo ocijeniti dokaze (članak 233. Zakona o parničnom postupku). Sud bi pri ocjeni trebao uzeti u obzir načelo utvrđeno u člancima 246. i 247. Zakona o parničnom postupku u skladu s kojim dokumentirani dokazi imaju prednost pred iskazom svjedoka ili stranaka.

2.7 Je li za dokazivanje određenih činjenica obvezna primjena određenih načina dokazivanja?

Za neke je sudske postupke potreban odgovarajući oblik i zahtjev za upotrebu takvog posebnog oblika može se uvesti zakonodavnim aktom ili sporazumom između stranaka. Pisani dokaz u skladu s člankom 74. stavkom 1. Građanskog zakonika (*ad probationem*) upotrebljava se kako bi u slučaju neispunjenja zahtjeva iz zakonodavnog akta ili sporazuma osoba koja nije izvršila radnju u odgovarajućem obliku snosila negativne postupovne posljedice jer je sposobnost prikupljanja dokaza te osobe ograničena.

2.8 Jesu li svjedoci zakonski obvezni svjedočiti?

U pravilu nitko ne smije odbiti dati iskaz u svojstvu svjedoka. Svjedočenje je zapravo zakonska obveza. Ta obveza uključuje tri zahtjeva:
pojavljivanje pred sudom u određeno vrijeme
svjedočenje
polaganje prisege.

2.9 U kojim slučajevima mogu odbiti svjedočenje?

Člankom 261. Zakona o parničnom postupku predviđene su određene iznimke od pravila da nitko ne može odbiti svjedočiti i u skladu s tom odredbom supružnici stranaka, njihovi srodnici u uzlaznoj ili silaznoj liniji, braća i sestre ili srodnici po tazbini u istoj liniji i stupnju, kao i posvojitelj ili usvojena djeca mogu odbiti dati iskaz. Pravo odbijanja svjedočenja nastavlja se i nakon raskida braka ili odnosa posvajanja.
Odbijanje svjedočenja nije prihvatljivo u predmetima u kojima je riječ o obiteljskom stanju, osim kad je riječ o razvodu.
Sud bi svjedoka prije njegova saslušanja trebao obavijestiti o njegovu pravu da može odbiti dati iskaz i da može odbiti odgovoriti na pitanja. Sud provjerava istinitost razloga za odbijanje davanja iskaza (dostavljeni pisanim putem ili usmeno, u kojima se navode zakonski razlozi).
Izjava o odbijanju davanja iskaza može se opozvati. Međutim, svjedok nakon davanja iskaza ne može iskoristiti pravo odbijanja davanja iskaza, osim ako prethodno nije obaviješten da ima to pravo.
Svjedok može odbiti odgovoriti na pitanja i ako bi iskaz njega ili njegove srodnike (bračni drug, srodnici u uzlaznoj ili silaznoj liniji, braća i sestre, srodnici po tazbini u istoj liniji i stupnju, kao i posvojitelji ili usvojena djeca) mogao izložiti riziku od kaznenog progona, sramoćenja ili ozbiljne i izravne financijske štete ili ako bi uključivao povredu bitne poslovne tajne.
Prevladavajuće je mišljenje da se pojam „srodnici” ne odnosi na osobe koje žive zajedno u paru (zajednički život).
Svećenik može odbiti svjedočiti o činjenicama koje su mu iznesene u povjerenju tijekom ispovijedi.
Na temelju sudskog naloga svatko mora na određenom mjestu i u određeno vrijeme dostaviti svaki dokument koji posjeduje i kojim se dokazuje relevantna činjenica o predmetu, osim ako dokument sadržava povjerljive informacije. Samo osobe koje bi u pogledu činjenica o kojima se raspravlja u dokumentu mogle odbiti dati iskaz u svojstvu svjedoka ili koje dokument čuvaju u ime treće osobe koja bi se zbog nekog razloga mogla protiviti dostavljanju dokumenta mogu izbjeći navedenu obvezu. Međutim, čak je i tada odbijanje dostavljanja dokumenta neprihvatljivo ako njegov vlasnik ili treća osoba tu obvezu imaju u pogledu najmanje jedne od stranaka ili ako je dokument izdan u interesu stranke koja zahtijeva izvođenje dokaza. Osim toga, stranka ne može odbiti dostaviti dokument ako šteta bi kojoj bi se stranka izložila dostavljanjem dokumenta bila neuspjeh u predmetu (članak 248. Zakona o parničnom postupku).

2.10 Je li moguće kazniti osobu koja odbije svjedočiti ili je prisiliti da svjedoči?

Ako je riječ o neopravdanom odbijanju davanja iskaza ili polaganja prisege, sud nakon ispitivanja svih prisutnih strana u pogledu valjanosti odbijanja određuje novčanu kaznu svjedoku (članak 274. Zakona o parničnom postupku).

Neovisno o navedenoj novčanoj kazni, sud može naložiti pritvaranje svjedoka u razdoblju od najviše tjedan dana. Sud svjedoka pušta iz pritvora ako svjedoči ili položi prisegu ili ako je njegov slučaj riješio sud na kojem je taj svjedok dao iskaz (članak 276. Zakona o parničnom postupku).

2.11 Postoje li osobe koje ne mogu svjedočiti?

Sud bi po službenoj dužnosti trebao spriječiti svjedočenje osobe koja nije sposobna shvatiti ili prenijeti svoje spoznaje. Prestanak uzroka te nesposobnosti mogao bi dovesti do ukidanja zabrane svjedočenja. Na temelju psihijatrijskog liječenja ili onesposobljenosti svjedočenje se ne može automatski ocijeniti nepouzdanim (članak 259. Zakona o parničnom postupku).

U Zakonu nije određena dob iznad koje bi se smatralo da je dijete sposobno shvatiti i prenijeti svoje spoznaje. Može li se dijete ispitati ili ne stoga ovisi o djetetovim pojedinačnim sposobnostima i stupnju razvoja. Kad je riječ o predmetima koji se odnose na brak u Zakonu su navedena ograničenja u pogledu ispitivanja maloljetnika mlađih od 13 godina u svojstvu svjedoka te srodnika stranaka u silaznoj liniji mlađih od 17 godina (članak 430. Zakona o parničnom postupku).

U članku 259. Zakona o parničnom postupku postoji opće pravilo da se nitko u istom predmetu ne može ispitivati jednom u svojstvu svjedoka, a jednom u svojstvu stranke. Zakonski zastupnik stranke stoga se može ispitati pri saslušanju stranaka. Slično tome, odvjetnik stranke može se ispitati u svojstvu svjedoka, ali u tom se slučaju mora odreći svoje punomoći.

Ni intervenijent ne može biti svjedok (članak 81. Zakona o parničnom postupku).

Članovi vojnog osoblja i državni službenici koji nisu oslobođeni obveze čuvanja informacija koje su „povjerljive" ili „tajne" ne moraju dati iskaz, osim ako su oslobođeni obveze čuvanja poslovne tajne ako bi njihovo svjedočenje uključivalo povredu čuvanja poslovne tajne.

Izmiritelj ne može biti svjedok u pogledu činjenica koje je doznao tijekom postupka mirenja osim ako su ga stranke oslobodile obveze čuvanja tajnosti mirenja (članak 259.1 Zakona o parničnom postupku).

2.12 Koja je uloga suca i stranaka u saslušanju svjedoka? Pod kojim uvjetima svjedok može svjedočiti videokonferencijskom vezom ili uz primjenu drugih tehničkih rješenja?

Sud saslušava svjedoka. Sud u nekim slučajevima saslušanje može povjeriti imenovanom sucu (članak 235. Zakona o parničnom postupku). Ako to priroda dokaza ne sprječava, predsjedavajući sud može odlučiti provesti saslušanje upotrebom tehničkih uređaja koji omogućuju provođenje saslušanja na daljinu. Stranke imaju pravo prisustvovati ispitivanju svjedoka i postavljati im pitanja.

Svjedoci se mogu ispitati upotrebom videokonferencijske i telefonske konferencijske veze (članak 10. stavak 4. Uredbe Vijeća (EZ) br. 1206/2001 o suradnji između sudova država članica u izvođenju dokaza u građanskim ili trgovačkim stvarima).

3 Ocjena dokaza

U pravilu dokaz može biti sve što služi za utvrđivanje činjenica relevantnih za predmet. Zakonom o parničnom postupku ne predviđa se opća zabrana upotrebe dokaza pribavljenih na nezakonit način u parničnim postupcima. Međutim, analizom odredbi Ustava, različitih odredbi Građanskog zakonika i Zakona o parničnom postupku, Zakona o zaštiti klasificiranih informacija i međunarodnih sporazuma koje je Poljska ratificirala potvrđuje se teza da je upotreba dokaza pribavljenih na nezakonit način u parničnim postupcima neprihvatljiva.

3.1 Ako stranka nije legalno pribavila dokaze, postoje li ograničenja koja sud primjenjuje pri donošenju presude?

U parničnom postupku nije dopušteno upotrebljavati dokaze pribavljene na način kojim su prekršena prava osobe na slobodu mišljenja, govora, privatnosti i osobne slobode, čime su osobi oduzeta ta prava. Dokazi pribavljeni prijevarom ili na temelju obećanja čijim bi se ispunjenjem prekršio zakon, npr. nuđenjem novčane koristi za prisluškivanje, smatra se nezakonitim.

Člankom 403. stavcima 1. i 2. Zakona o parničnom postupku propisano je da se presuda do koje se došlo s pomoću kaznenog djela može revidirati. Zahtjev predviđen u članku 403. stavcima 1. i 2. Zakona o parničnom postupku moguć je samo ako je njegovo ispunjenje potvrđeno pravomoćnom presudom. Presuda mora biti pravomoćna kako bi se osigurala postojanost osnova za revidiranje. Presliku presude trebalo bi priložiti zahtjevu za reviziju presude.

3.2 Hoće li moje svjedočenje biti dokaz ako sam stranka u postupku?

Ako nakon iscrpljivanja dokaza ili u njihovu nedostatku ostanu neobjašnjene činjenice koje su relevantne za predmet, sud može saslušati stranke (članak 299. Zakona o parničnom postupku).

Posljednji put ažurirano: 26/11/2018

Verziju ove stranice na nacionalnom jeziku održava odgovarajuća kontaktna točka EJN-a. Prijevode je napravila služba Europske komisije. Moguće promjene u originalu koje su unijela nadležna nacionalna tijela možda još nisu vidljive u drugim jezičnim verzijama. Europska pravosudna mreža i Europska komisija ne preuzimaju nikakvu odgovornost u pogledu informacija ili podataka sadržanih ili navedenih u ovom dokumentu. Pogledajte pravnu obavijest kako biste vidjeli propise o autorskim pravima države članice odgovorne za ovu stranicu.